

Väärtused ja väärtuskasvatus lasteaiaas

Margit Sutrop
Tartu Ülikooli eetikakeskus

Miks sellist raamatut vaja on?

- Raamat vahendab nii teooriat kui ka praktilisi kogemusi väärtuskasvatuse alalt.
- Esiplaanil on küsimus, KUIDAS väärtuskasvatust läbi viia.
- Eesmärk on, et väärtuskasvatus muutuks läbivaks tegevuseks KÕIGIS eesti lasteaedades.
- Soovime teha häid kogemusi laiemalt kättesaadavaks.

Lasteaed ja väärtuskasvatus

- Haridus tähendab mitte ainult teadmiste ja oskuste andmist vaid ka isiksuse väärtushoiakute kujundamist. Väärtuskasvatuse nurgakivi pannakse lasteaias.
- Lasteaial on kodu kõrval väga oluline roll isiksuse kujunemisel.
- Ühiskonnas pole mõistetud, kui suur on lasteaia roll selles, et meie lastest saaksid sõbralikud, hoolivad, sallivad ja ausad inimesed, kes on samal ajal töökad, ettevõtlikud, loovad ja osalustahtelised kodanikud.
- Lasteaeda on peetud vaid kohaks, kus lapsed käivad mängimas. Lasteaeda on peetud vaid õppeasutuseks, mis annab teadmised kooli sisseastumiseks.

Eesti hariduse murekohad

- Valitseb ekslik arvamus, et iga haridusastme sihiks on valmistada ette järgmisele astmele astumiseks. Lasteaed peab andma koolivalmiduse.
- Puudub sidusus erinevate astmete vahel- lasteaia ja kooli vahel suur lõhe.
- Vähene koostöö õppeasutuse ja lastevanemate vahel.

Lastevanemate väärtused

- Lastevanemate kasvatusväärtused: vastutustunne, hea õppeedukus, korralik käitumine, hügieen
- Lapsevanemate ootused lasteaiale- kas huvituvad laste iseloomust või vaid omandatud teadmistest ja oskustest.

Haridus ja õnn

- Lasteaed ja kool ei valmista noori ette vaid järgmistel õppeastmetel õppimiseks vaid ka õnnelikuks eluks.
- Haridus peaks andma võimalusi õppida tundma iseennast ja oma võimeid ning soove. Igas inimeses on midagi head, mis väärib tunnustamist ja toetamist.

Nel Noddings, 2003

Hariduse ja õnne seos

- Õnnelikud õpilased õpivad paremini kui õnnetud.
- Õnnelikud inimesed on harva vägivaldsed ja meelega kurjad.
- Meie kõlbluskasvatus peaks olema suunatud taotlusele ehitada maailma, kus lastel on võimalik ja soovitav olla hea- maailm, kus lapsed on õnnelikud.
- Valigem hariduses sellised vahendid, mis aitavad kaasa sellele eesmärgile.

Mis on väärtused?

- Sõna „väärtus” tuleb ladina sõnast *valere*, mis tähendab „väärt olema”.
- Väärtused on mingid seisundid või tingimused, mida inimesed igatsevad ja hindavad või kardavad kaotada.

Väärtused võivad olla kahes rollis

- tunnetus/käsitlus/arutlusobjektid
- väärtused kui voorused (ehk iseloomuomadused, sisseharjutatud käitumiskalduvused, väärtushoiakud)

Väärtuskasvatus

- Keeldude ja käskude kaudu – traditsiooniline väärtuskasvatus
- Arutluse kaudu – väärtuste selitamine (USA-s “value clarification”)
- Tegevuse kaudu (J. Dewey demokraatia õppimine)
- Iseloomukasvatuse kaudu (USA-s “character education”)

Väärtuskasvatus peaks

- Aitama lastel jõuda selgusele oma väärtustes
- Mõtlemata järelle omaenda ja teiste väärtuste üle
- kujundama teatud käitumiskalduvusi e iseloomuomadusi
- õpetama tegema sotsiaalselt vastutustundlikke otsustusi (mõistma tagajärgi) ja oma otsustusi ning tegusid põhjendama

Väärtusarenduse alaseid materjale

www.eetika.ee/arendus

- **Väärtused, iseloom ja kool: väärtuskasvatuse lugemik.** Koostajad Märt Põder, Margit Sutrop, Pille Valk, EKSA, 2009
- **Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis.** Koostajad Margit Sutrop, Pille Valk, Katrin Velbaum, EKSA, 2009